

Υπόθεση C-273/24 [Naski]ⁱ

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

18 Απριλίου 2024

Αιτούν δικαστήριο:

Sąd Najwyższy (Πολωνία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

1 Δεκεμβρίου 2023

Προσφεύγων:

X.Y.

παρισταμένων των:

Prokurator Generalny, εκπροσωπούμενου από την Prokuratura
Krajowa,

Rzecznik Praw Obywatelskich

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Νομικό ζήτημα το οποίο υποβλήθηκε στην κρίση του επταμελούς τμήματος του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Πολωνία) από το τριμελές τμήμα του δικαστηρίου αυτού, το οποίο επιλήφθηκε αίτησης εξαίρεσης δικαστών του Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (τμήματος έκτακτου ελέγχου και δημόσιων υποθέσεων, Πολωνία) από την εκδίκαση της υπόθεσης I NO 47/18, κατόπιν προσφυγής που άσκησε ο X.Y. κατά απόφασης του του Krajowa Rada Sądownictwa (Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου, Πολωνία) (στο εξής: KRS) περί κατάργησης της δίκης επί της προσφυγής του κατά της απόφασης του προέδρου του Sąd Okręgowy w Krakowie (περιφερειακού δικαστηρίου της Κρακοβίας, Πολωνία)

ⁱ Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

Αντικείμενο και νομική βάση του προδικαστικού ερωτήματος

Διασφάλιση ότι η απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο επί αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως θα ληφθεί υπόψη από σχηματισμό εθνικού δικαστηρίου ο οποίος πληροί τις απαιτήσεις ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου το οποίο έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως, κατά την έννοια του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 2, άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 3, και άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), καθώς και άρθρο 267 ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης)

Προδικαστικά ερωτήματα

1) Σε περίπτωση κατά την οποία το τελευταίου βαθμού δικαιοδοσίας δικαστήριο κράτους μέλους (το Ανώτατο Δικαστήριο) – αφού έχει λάβει από το Δικαστήριο την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ως προς τις έννομες συνέπειες της παραβίασης των θεμελιωδών κανόνων του δικαίου του κράτους αυτού σχετικά με τον διορισμό των δικαστών του Ανώτατου Δικαστηρίου, παραβίασης η οποία συνίσταται:

α) στην έκδοση από τον Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej (Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας) των πράξεων διορισμού σε θέση δικαστή του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου), παρά την προηγούμενη προσβολή ενώπιον του αρμόδιου εθνικού δικαστηρίου [Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου, Πολωνία)] της απόφασης του Krajowa Rada Sądownictwa (Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου) η οποία περιελάμβανε την πρόταση διορισμού, την αναστολή εκ μέρους του Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου) της εκτέλεσης της απόφασης αυτής σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και την εκκρεμοδικία της προσφυγής, την οποία εν συνεχεία το Naczelny Sąd Administracyjny (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) δέχθηκε, ακυρώνοντας τελεσίδικα την προσβαλλόμενη απόφαση, λόγω του παράνομου χαρακτήρα της, με αποτέλεσμα να εξαφανιστεί αυτή από την έννομη τάξη και να εκλείψει κατ' αυτόν τον τρόπο, όσον αφορά την πράξη διορισμού σε θέση δικαστή του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου), η απαιτούμενη κατά το άρθρο 179 του Συντάγματος της Δημοκρατίας της Πολωνίας βάση η οποία λαμβάνει τη μορφή πρότασης του Krajowa Rada Sądownictwa (Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου) για τον διορισμό δικαστή,

β) στη διεξαγωγή της διαδικασίας που προηγείται του διορισμού χωρίς να τηρηθούν οι αρχές της διαφάνειας και της αντικειμενικότητας, από κρατικό όργανο [Krajowa Rada Sądownictwa (Εθνικό Δικαστικό Συμβούλιο, Πολωνία)], το οποίο –λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών της συγκρότησής του κατά το μέρος του που αποτελείται από δικαστές και του τρόπου λειτουργίας του– δεν πληροί τις προϋποθέσεις ενός συνταγματικού οργάνου που προασπίζεται την ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών, καθώς συγκροτήθηκε σύμφωνα

με τη διαδικασία που προβλέπεται στις διατάξεις του *ustawa z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw* (νόμου της 8ης Δεκεμβρίου 2017 για την τροποποίηση του νόμου περί του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου και ορισμένων άλλων νόμων) (Dz.U. Του 2018, θέση 3),

– καλείται να αποφανθεί επί υποβληθέντος στο εν λόγω δικαστήριο νομικού ζητήματος, εφαρμόζοντας την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης που έχει δεχτεί το Δικαστήριο, έχουν οι διατάξεις των άρθρων 2, 6, παράγραφοι 1 και 3, και 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, [ΣΕΕ] καθώς και το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 47 [του Χάρτη], την έννοια ότι απαγορεύουν τη συμμετοχή, στη σύνθεση του Ανωτάτου Δικαστηρίου που αποφαίνεται επί του εν λόγω νομικού ζητήματος, οποιουδήποτε από τα πρόσωπα που διορίστηκαν ως δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου κατά παράβαση των κανόνων του εθνικού δικαίου κράτους μέλους, όπως περιγράφεται στο σημείο 1, στοιχείο α) ή β) ανωτέρω, και επίσης την έννοια ότι απαγορεύουν την πραγματοποίηση μεταβολών στη σύνθεση του δικάζοντος σχηματισμού δικαστηρίου κράτους μέλους που υπέβαλε προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο, στην περίπτωση που οι μεταβολές αυτές επήλθαν μετά την έκδοση της απόφασης του Δικαστηρίου επί του ερωτήματος αυτού και δεν δικαιολογούνταν από αντικειμενικούς λόγους (για παράδειγμα λόγω θανάτου, συνταξιοδότησης του δικαστή που ήταν μέλος του δικάζοντος σχηματισμού που υπέβαλε το προδικαστικό ερώτημα),

– και την έννοια ότι απαγορεύουν, στην υπόθεση που αφορά την επίλυση του εν λόγω νομικού ζητήματος, οποιαδήποτε ενέργεια ισοδύναμη με λήψη απόφασης, συμπεριλαμβανομένης της έκδοσης διατάξεων, ιδίως όσον αφορά τη σύνθεση του δικαστικού σχηματισμού του Ανωτάτου Δικαστηρίου ή την ημερομηνία συνεδρίασής του για την εκδίκαση της υπόθεσης, εκ μέρους προσώπου που διορίστηκε ως πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου διευθύνων τις εργασίες του πολιτικού τμήματος, και το οποίο διορίστηκε επίσης στη θέση δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου κατά παράβαση των κανόνων του εθνικού δικαίου του κράτους μέλους, όπως περιγράφεται στο σημείο 1, στοιχεία α) και β) ανωτέρω, ή εκ μέρους οποιουδήποτε άλλου προσώπου διορισθέντος στη θέση δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου κατά παράβαση των κανόνων του εθνικού δικαίου του κράτους μέλους, όπως περιγράφεται στο σημείο 1, στοιχεία α) και β) ανωτέρω, με αποτέλεσμα οι εν λόγω διατάξεις ή ενέργειες που ισοδυναμούν με λήψη απόφασης να πρέπει να θεωρηθούν ως μη παράγουσες έννομα αποτελέσματα,

– και την έννοια ότι δικαστής του Ανωτάτου Δικαστηρίου, κατά τον διορισμό του οποίου δεν διαπράχθηκε καμία από τις πλημμέλειες που περιγράφονται στο σημείο 1, στοιχείο α) ή β) ανωτέρω, έχει το δικαίωμα και την υποχρέωση – προκειμένου να αποφευχθεί η εκδίκαση υπόθεσης από δικαστήριο που δεν είναι ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο το οποίο έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης – να αρνηθεί να συμμετάσχει σε πολυμελή σύνθεση δικαστικού σχηματισμού του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην οποία η πλειοψηφία των δικαστών είναι πρόσωπα που διορίστηκαν σε θέση

δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου κατά παράβαση των κανόνων του εθνικού δικαίου του κράτους μέλους, όπως περιγράφεται στο σημείο 1, στοιχείο α) ή β) ανωτέρω και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο ανωτέρω ερώτημα, επίσης την έννοια ότι, εφόσον έχει διορισθεί σε θέση δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου χωρίς τις πλημμέλειες που περιγράφονται στο σημείο 1, στοιχείο α) ή β) ανωτέρω, ο δικαστής του δικαστηρίου αυτού που είναι ο εισηγητής δικαστής στην υπόθεση που αφορά το κρίσιμο νομικό ζήτημα έχει την εξουσία να ορίζει τη σύνθεση του Ανωτάτου Δικαστηρίου που θα κρίνει το ζήτημα αυτό, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις διατάξεις του εθνικού δικαίου που αναθέτουν στον πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου ο οποίος διευθύνει τις εργασίες του πολιτικού τμήματος την εξουσία να ορίζει τις συνθέσεις των σχηματισμών που εκδικάζουν τις υποθέσεις των οποίων επιλαμβάνεται το πολιτικό τμήμα του Ανωτάτου Δικαστηρίου, τούτο δε προκειμένου να εξασφαλιστεί η πρακτική αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης και της ερμηνείας του την οποία δέχεται το Δικαστήριο, καθώς επίσης και την έννοια ότι απαγορεύουν στα πρόσωπα που διορίζονται σε θέση δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου κατά παράβαση των κανόνων του εθνικού δικαίου του κράτους μέλους, όπως περιγράφεται στο σημείο 1, στοιχείο α) ή β) ανωτέρω, ή σε οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο διορισθέν σε θέση δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου κατά παράβαση των κανόνων του εθνικού δικαίου του κράτους μέλους, όπως περιγράφεται στο σημείο 1, στοιχείο α) ή β) ανωτέρω, να ασκούν οποιαδήποτε διευθυντικά καθήκοντα στο Ανώτατο Δικαστήριο (μεταξύ άλλων, τα καθήκοντα των προέδρων του δικαστηρίου αυτού, συμπεριλαμβανομένων των καθηκόντων του πρώτου προέδρου του δικαστηρίου αυτού ή των προέδρων των τμημάτων στο εσωτερικό των τμημάτων του Ανωτάτου Δικαστηρίου) και οποιαδήποτε καθήκοντα στα όργανα του Ανωτάτου Δικαστηρίου (μεταξύ άλλων, τα καθήκοντα του τακτικού ή του αναπληρωματικού μέλους της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου ή τα καθήκοντα του υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών του Ανωτάτου Δικαστηρίου), εξυπακουμένου ότι τα ως άνω καθήκοντα μπορούν να ασκούνται μόνον από νομίμως διορισθέντες δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου, καθώς και ότι απαγορεύουν την ανάληψη από τα προαναφερόμενα πρόσωπα οποιωνδήποτε ενεργειών εμπιπτουσών εντός του πεδίου αρμοδιότητας των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου που ασκούν τα προμνησθέντα καθήκοντα, λόγω των πιθανών πραγματικών ή νομικών συνεπειών των εν λόγω ενεργειών στην άσκηση των δικαιοδοτικών λειτουργιών του Ανωτάτου Δικαστηρίου;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Άρθρο 2, άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 3, και άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ

Άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Άρθρο 47 του Χάρτη

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Σύνταγμα της Δημοκρατίας της Πολωνίας: άρθρο 179.

Ustawa z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (νόμος της 8ης Δεκεμβρίου 2017 περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου): άρθρα 15 § 1, 21, 22, 26 § 2, 76 § 1, 83 § 1, 87 § 1, 88

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 14 lipca 2022 r. Regulamin Sądu Najwyższego (Διάταγμα του Προέδρου της Δημοκρατίας της Πολωνίας της 14ης Ιουλίου 2022, Κανονισμός Διαδικασίας του Ανώτατου Δικαστηρίου): άρθρα 3, 4, 16, 80, παράγραφος 7, 84

Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (νόμος της 17ης Νοεμβρίου 1964 – Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας): άρθρο 51

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας

- 1 Ο τριμελής σχηματισμός του πολιτικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου (στο εξής: πολιτικό τμήμα του Ανωτάτου Δικαστηρίου), ο οποίος επιλήφθηκε στην υπόθεση III CO 121/18 αίτησης του δικαστή X.Y. για την εξαίρεση δικαστών του Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych από την εκδίκαση της υπόθεσης I NO 47/18, κατόπιν προσφυγής που άσκησε ο X.Y. κατά απόφασης του KRS της 21ης Σεπτεμβρίου 2018 περί κατάργησης της δίκης επί της προσφυγής του κατά της απόφασης του προέδρου του Sąd Okręgowy w Krakowie της 27ης Αυγούστου 2018, κλήθηκε να συνεκτιμήσει τη διάταξη του Ανωτάτου Δικαστηρίου της 8ης Μαρτίου 2019 που εκδόθηκε στην υπόθεση I NO 47/2018, και με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή του X.Y. κατά της απόφασης του KRS.
- 2 Η προαναφερθείσα διάταξη της 8ης Μαρτίου 2019 εκδόθηκε από μονομελές τμήμα του Ανωτάτου Δικαστηρίου αποτελούμενο από τον δικαστή BD. Έχοντας γνώση των περιστάσεων υπό τις οποίες ο BD διορίστηκε σε θέση δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου – διορισμός στο αξίωμα αυτό κατόπιν πρότασης του KRS όπως συγκροτήθηκε σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στις διατάξεις του ustawa z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (νόμου της 8ης Δεκεμβρίου 2017 για την τροποποίηση του νόμου περί του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου και ορισμένων άλλων νόμων, στο εξής: νόμος της 8ης Δεκεμβρίου 2017), παρά την προηγούμενη προσβολή της σχετικής απόφασης του KRS ενώπιον του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου, την αναστολή από το δικαστήριο αυτό της εκτέλεσης της εν λόγω απόφασης και την εκκρεμοδικία της διαδικασίας ενώπιον του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου μέχρι την ημερομηνία έκδοσης της πράξης διορισμού – καθώς και των ενδεχόμενων έννομων συνεπειών της εν λόγω διάταξης της 8ης Μαρτίου 2019 για το παραδεκτό της περαιτέρω εξέτασης της αίτησης εξαίρεσης των δικαστών στην υπόθεση III CO 121/18, το Ανώτατο Δικαστήριο που έχει επιληφθεί της αίτησης αυτής έχει σοβαρές νομικές αμφιβολίες, τις οποίες

εκφράζει διατυπώνοντας και υποβάλλοντας στην κρίση του επταμελούς τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου με την από 20 Μαρτίου 2019 διάταξή του (III CO 121/18) νομικό ζήτημα που έγκειται στο ερώτημα αν υφίσταται, από νομικής άποψης, δικαστική απόφαση εκδοθείσα από μονομελές τμήμα αποτελούμενο από πρόσωπο διορισθέν σε θέση δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου υπό τις προμνησθείσες περιστάσεις, καθώς και στο ερώτημα αν έχει σημασία για την επίλυση του ζητήματος αυτού το γεγονός ότι το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, πριν από την επίδοση της πράξης διορισμού σε θέση δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ανέστειλε την εκτέλεση της απόφασης του KRS.

- 3 Κατά την εξέταση των ως άνω τεθέντων νομικών ζητημάτων, το επταμελές τμήμα στην υπόθεση III CZP 25/19 εξέφρασε με τη σειρά του αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης και, με διάταξη της 21ης Μαΐου 2019, υπέβαλε στο Δικαστήριο αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως. Η υπόθεση πρωτοκολλήθηκε υπό τον αριθμό C-487/19.
- 4 Με απόφαση του επταμελούς τμήματος της 2ας Ιουνίου 2022, το Izba Karna Sądu Najwyższego (ποινικό τμήμα του Ανωτάτου Δικαστηρίου) διαπίστωσε ότι το KRS που συγκροτείται με τη διαδικασία που προβλέπεται στις διατάξεις του νόμου της 8ης Δεκεμβρίου 2017 δεν ταυτίζεται με το συνταγματικό όργανο του οποίου η σύνθεση και ο τρόπος συγκρότησης ρυθμίζονται από το Σύνταγμα της Δημοκρατίας της Πολωνίας, ιδίως στο άρθρο 187, παράγραφος 1.
- 5 Επιπλέον, η ερμηνεία που υιοθέτησε το Ανώτατο Δικαστήριο με την από κοινού απόφαση που εξέδωσαν στις 23 Ιανουαρίου 2020 τα τρία τμήματά του, ήτοι το πολιτικό, το ποινικό και το τμήμα εργατικών διαφορών και διαφορών κοινωνικής ασφάλισης, επικυρώθηκε με τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ) της 22ας Ιουλίου 2021 στην υπόθεση 4344/18, *Reczkiewicz κατά Πολωνίας*, και της 8ης Νοεμβρίου 2021 στην υπόθεση 49868/19, 57511/19, *Dolińska – Ficek i Ozimek κατά Πολωνίας*.
- 6 Με την απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, *W.Ż.* (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός) (C-487/19, στο εξής: απόφαση *W.Ż.*, EU:C:2021:798), το Δικαστήριο απάντησε στο προδικαστικό ερώτημα που υποβλήθηκε με τη διάταξη της 21ης Μαΐου 2019.
- 7 Μετά την έκδοση της απόφασης *W.Ż.* και της αποστολής από το Δικαστήριο του φακέλου της υπόθεσης III CZP 25/19 στο Ανώτατο Δικαστήριο, η δικαστής JK, διορισθείσα υπό τις επίμαχες περιστάσεις ως πρώτη πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου, εν αγνοία και χωρίς τη θέληση του δικαστή Karol Weitz, εισηγητή δικαστή στην υπόθεση III CZP 25/19 και τότε προέδρου του τμήματος III του πολιτικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου, στην αρμοδιότητα του οποίου ενέπιπτε η υπόθεση III CZP 25/19, ανέλαβε τον φάκελο της υπόθεσης III CZP 25/19, κάνοντας χρήση των διοικητικών εξουσιών που είχε λόγω της θέσης της, καθιστώντας αδύνατη την πρόσβαση του εισηγητή δικαστή στον εν λόγω φάκελο και αρνούμενη να του τον παραδώσει προφασισζόμενη ότι ήταν αναγκαίο να ζητηθεί από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας ο διορισμός έκτακτου

υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών για να εξετάσει το ενδεχόμενο κίνησης πειθαρχικής διαδικασίας κατά του δικαστή BD καθώς και με το πρόσχημα της ανάθεσης στο γραφείο μελετών και αναλύσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου να εκδώσει γνωμοδότηση σχετικά με την έκταση και τις συνέπειες της απόφασης W.Ž. Όταν προέβη στις ως άνω ενέργειες, η JK δεν ήταν ακόμη μέλος του δικάζοντος σχηματισμού του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην υπόθεση III CZP 25/19.

- 8 Κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της έκδοσης της διάταξης της 21ης Μαΐου 2019 και της έκδοσης της απόφασης W.Ž., συνταξιοδοτήθηκαν τρεις δικαστές του επταμελούς τμήματος που εξέδωσε την εν λόγω διάταξη, οπότε παρέστη ανάγκη να συμπληρωθεί η σύνθεση του δικάζοντος σχηματισμού στην υπόθεση III CZP 25/19. Με διάταξη της 30ής Δεκεμβρίου 2021, ο εισηγητής δικαστής ζήτησε από τον πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου, διευθύνοντα τις εργασίες του πολιτικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου, να προβεί στη συμπλήρωση αυτή, καθορίζοντας ταυτοχρόνως την ημερομηνία της συνεδρίασης στην υπόθεση III CZP 25/19 για τις 31 Ιανουαρίου 2022. Από τις αρχές του 2022, η υπόθεση III CZP 25/19 έλαβε νέο αριθμό πρωτοκόλλου και καταχωρίστηκε με τον αριθμό III CZP 1/22. Κατά παραβίαση της αρχής της συνέχειας της συγκρότησης του δικαστηρίου και της γνωμοδότησης του γραφείου μελετών και αναλύσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου της 25ης Ιανουαρίου 2022, η δικαστής MB, ως πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου διευθύνουσα τις εργασίες του πολιτικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου, όρισε με διάταξη της 26ης Ιανουαρίου 2022 νέο δικαστικό σχηματισμό στην υπόθεση III CZP 1/22, αποτελούμενο από τους εξής δικαστές: JK, ως πρόεδρο, KS, K. Weitz, ως εισηγητή, PW, WZ, CV και RX. Στην πραγματικότητα, επρόκειτο για μεταβολή της σύνθεσης του δικάζοντος σχηματισμού η οποία έγινε χωρίς αντικειμενικούς λόγους και ήταν αντίθετη με την προηγούμενη πρακτική του πολιτικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου, σύμφωνα με την οποία, σε περίπτωση που η διευρυμένη σύνθεση του δικαστηρίου αυτού ήταν ελλιπής (π.χ. λόγω συνταξιοδότησης ενός από τα υπηρετούντα μέλη του σχηματισμού), η σύνθεση συμπληρωνόταν με τον διορισμό νέου δικαστή στον σχηματισμό, και όχι με διορισμό νέων μελών του σχηματισμού στο σύνολο του. Κατόπιν της διάταξης της 26ης Ιανουαρίου 2022, ο δικαστής TN που εκτελούσε μέχρι τότε χρέη προέδρου του σχηματισμού απομακρύνθηκε από τον σχηματισμό χωρίς κανέναν ουσιαστικό λόγο. Η τροποποίηση που επήλθε στη σύνθεση του δικαστικού σχηματισμού στην υπόθεση III CZP 1/22 είχε ως αποτέλεσμα να διοριστούν σε αυτόν δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου οι οποίοι είχαν λάβει τους δικαστικούς διορισμούς τους στο Ανώτατο Δικαστήριο υπό περιστάσεις απολύτως πανομοιότυπες με εκείνες υπό τις οποίες διορίστηκε ο δικαστής BD. Έτσι, οι κατά τα ανωτέρω διορισθέντες δικαστές αντιπροσωπεύουν την πλειοψηφία του νεοδιορισθέντος δικαστικού σχηματισμού (αποτέλεσμα του οποίου την επίτευξη εξυπηρετούσε η απομάκρυνση του δικαστή TN από τον σχηματισμό). Επομένως, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της ίδιας της υπόθεσης, στην οποία αντικείμενο εκτίμησης είναι κυρίως οι περιστάσεις του διορισμού του δικαστή BD σε θέση δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου, οι οποίες συμπίπτουν με τις περιστάσεις του διορισμού των JK, KS, CV και RX σε θέσεις δικαστών του δικαστηρίου αυτού,

ήτοι όλων των νέων μελών του δικαστικού σχηματισμού που αποτελούν την πλειοψηφία του, καθώς και των περιστάσεων και των συνεπειών της ως άνω μεταβολής της σύνθεσης, η μεταβολή αυτή μπορεί να θεωρηθεί ως ενέργεια αποβλέπουσα στην επίτευξη προκαθορισμένου αποτελέσματος υπό τη μορφή συγκεκριμένης λύσης σε ορισμένο νομικό ζήτημα. Την εντύπωση αυτή ενισχύει το γεγονός ότι η επίμαχη μεταβολή πραγματοποιήθηκε από τη δικαστή MB, ως πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου, διευθύνουσα τις εργασίες του πολιτικού Τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου, η οποία είχε επίσης διοριστεί σε θέση δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου υπό τις ίδιες ακριβώς συνθήκες όπως και ο δικαστής BD. Επιπλέον, με διάταξη της 21ης Νοεμβρίου 2023, απομακρύνθηκε από τον δικάζοντα σχηματισμό στην υπόθεση III CZP 1/22 ο δικαστής WZ, ο οποίος ήταν μέλος του επταμελούς τμήματος από την αρχή της εκδίκασης της υπόθεσης, με το πρόσχημα της μακροχρόνιας απουσίας του λόγω ασθένειας. Αντ' αυτού, τοποθετήθηκε ως αναπληρωτής δικαστής ο δικαστής TN. Η μεταβολή αυτή επίσης δεν έτυχε ουσιαστικής αιτιολόγησης, δεδομένου ότι, στις αρχές του 2024, ο δικαστής WZ επέστρεψε στα δικαστικά του καθήκοντα μετά από δικαιολογημένη απουσία ενός μηνός. Επομένως, η επιστροφή του δικαστή TN στον δικαστικό σχηματισμό δεν θεραπεύει την πλημμέλεια που οφείλεται στην απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2022, και η οποία συνίσταται στην απομάκρυνση του δικαστή από τον εν λόγω δικαστικό σχηματισμό.

9. Ανεξαρτήτως των επιφυλάξεων ως προς τη νομιμότητα των μεταβολών στη σύνθεση του δικαστικού σχηματισμού στην υπόθεση III CZP 1/22, πρέπει να υπογραμμιστεί ο λόγος εκ του νόμου εξαίρεσης που συντρέχει ως προς τους τέσσερις νεοδιορισθέντες στον σχηματισμό δικαστές, ο οποίος προβλέπεται στο άρθρο 48, παράγραφος 1, σημείο 1, του κώδικα πολιτικής δικονομίας και δυνάμει του οποίου ένας δικαστής εξαιρείται εκ του νόμου στις υποθέσεις στις οποίες είναι διάδικος ή διατηρεί με έναν από τους διαδίκους έννομη σχέση τέτοια ώστε η έκβαση της υπόθεσης να επηρεάζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του.
10. Η προαναφερθείσα διάταξη θεσπίζει δύο απόλυτους λόγους εξαίρεσης δικαστή, εκ των οποίων ο πρώτος καλύπτει την περίπτωση κατά την οποία ο δικαστής είναι διάδικος στην υπόθεση επί της οποίας καλείται να αποφανθεί (*nemo iudex in causa sua*). Πρόκειται όχι μόνο για την περίπτωση στην οποία ο δικαστής θα ήταν τυπικά διάδικος στην υπόθεση, αλλά και για την περίπτωση στην οποία ο δικαστής θα δεσμευόταν ή θα μπορούσε να δεσμευθεί από το δεδικασμένο της δικαστικής απόφασης (την τελεσιδικία της). Λαμβάνοντας υπόψη την άποψη αυτή, δεν πρέπει να λησμονείται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 1, του νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, το επταμελές τμήμα μπορεί να αποφασίσει να προσδώσει σε απόφαση την ισχύ αρχής του δικαίου, και ότι η απόκλιση από μια τέτοια αρχή απαιτεί απόφαση της ολομέλειας του οικείου τμήματος. Τούτο σημαίνει ότι τα αποτελέσματα ενδεχόμενης απόφασης επταμελούς δικαστικού σχηματισμού η οποία επέχει θέση αρχής του δικαίου θα επεκτείνονταν σε όλους τους δικαστές του πολιτικού τμήματος, ήτοι και στους ως άνω προσφάτως διορισθέντες στον δικαστικό σχηματισμό, και ότι η επέλευση των αποτελεσμάτων αυτών θα συνέπιπτε με εκείνη που καθιστά μια δικαστική απόφαση τελεσιδική. Με άλλα λόγια, οι εν λόγω δικαστές, με τη συμμετοχή τους

στην έκδοση της εν λόγω απόφασης, θα συναποφάσιζαν, με δεσμευτικό αποτέλεσμα για τους ίδιους και τους λοιπούς δικαστές του πολιτικού τμήματος καθώς και τους άλλους δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου, για τις έννομες συνέπειες των ελαττωμάτων που ενείχαν οι διαδικασίες διορισμού τους. Η περίπτωση αυτή γίνεται ακόμη πιο εμφανής αν ληφθεί υπόψη ότι, στην υπόθεση III CZP 1/22, αντικείμενο της εκτίμησης είναι ακριβώς οι περιστάσεις διορισμού του BD σε θέση δικαστή. Όπως επισημάνθηκε, οι συνθήκες αυτές είναι πανομοιότυπες με εκείνες υπό τις οποίες διορίστηκαν σε θέση δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου οι δικαστές JK, RX, KS και CV.

- 11 Αποτελεί πάγια θέση της νομολογίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου ότι η αίτηση με την οποία ζητείται να εξαιρεθεί από τη σύνθεση δικαστηρίου πρόσωπο διορισθέν σε θέση δικαστή από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της Πολωνίας κατόπιν πρότασης του KRS που έχει συγκροτηθεί σύμφωνα με τη διαδικασία η οποία προβλέπεται στις διατάξεις του νόμου της 8ης Δεκεμβρίου 2017 δεν μπορεί να εξεταστεί από δικαστήριο στη σύνθεση του οποίου μετέχει ο εν λόγω δικαστής, ειδάλλως συντρέχει περίπτωση καταλαμβανόμενη από την απαγόρευση *ne mo iudex in causa sua*, καθώς και ότι το ένδικο μέσο με το οποίο προβάλλονται ισχυρισμοί που αφορούν επίμαχη πλημμέλεια της διαδικασίας διορισμού δικαστή δεν μπορεί να εξεταστεί από δικαστήριο στη σύνθεση του οποίου μετέχει πρόσωπο διορισθέν με την ίδια διαδικασία (βλ. απόφαση της επταμελούς σύνθεσης του ποινικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου της 2ας Ιουνίου 2022 στην υπόθεση I KZP 2/22 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 12 Στην υπό κρίση υπόθεση, η συμμετοχή των δικαστών JK, RX, KS και CV στην έκδοση της απόφασης εμποδίζεται, πέραν της εκ του νόμου εξαίρεσής τους, από ακόμη μια περίπτωση. Όπως επισημάνθηκε ανωτέρω, η βάση του νομικού ζητήματος που υποβλήθηκε στην κρίση του επταμελούς τμήματος στην υπόθεση III CO 121/18 ήταν οι αμφιβολίες ως προς τη νομική υπόσταση της διάταξης του Ανωτάτου Δικαστηρίου της 8ης Μαρτίου 2019, οι οποίες οφείλονται στις περιστάσεις του διορισμού του BD –ο οποίος εξέδωσε τη διάταξη ως δικαστής μονομελούς τμήματος– σε θέση δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Δεδομένου ότι οι περιστάσεις του διορισμού των δικαστών JK, RX, KS και CV είναι οι ίδιες και ότι οι δικαστές αυτοί αποτελούν την πλειοψηφία του δικαστικού σχηματισμού στην υπό κρίση υπόθεση, ενδεχόμενη απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου εκδοθείσα με τη συμμετοχή τους θα ενείχε το ίδιο ακριβώς ελάττωμα με το προβληθέν κατά της διάταξης της 8ης Μαρτίου 2019. Κατ' ανάγκη, η απόφαση αυτή δεν θα μπορούσε να επιλύσει αποτελεσματικά το υποβληθέν νομικό ζήτημα, καθόσον θα δημιουργούσε η ίδια πανομοιότυπο νομικό ζήτημα.
- 13 Παρά τις προεκτεθείσες περιστάσεις που δικαιολογούν την εξαίρεσή τους, οι JK, RX, KS και CV δεν έχουν γνωστοποιήσει μέχρι σήμερα στο Ανώτατο Δικαστήριο τον υφιστάμενο λόγο εξαίρεσής τους. Επιπλέον, ο CV δεν έχει γνωστοποιήσει στο Ανώτατο Δικαστήριο ότι έχει προσωπική ένδικη διαφορά με τον διάδικο X.Y. της υπό κρίση υπόθεσης, ο οποίος άσκησε αγωγή ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου ζητώντας να διαπιστωθεί ότι ο CV δεν είναι δικαστής του δικαστηρίου αυτού.

- 14 Οι αιτήσεις εξαίρεσης των δικαστών JK, RX και KS κατατέθηκαν ήδη τον Ιανουάριο του 2022 από τον εκπρόσωπο του X.Y. Ωστόσο, η εξέταση των αιτήσεων αυτών παρεμποδίστηκε εν τοις πράγμασι για περισσότερο από ένα έτος από τις JK και MB. Μέχρι την έκδοση της παρούσας διάταξης, οι εν λόγω αιτήσεις εξαίρεσης δεν έχουν εξεταστεί.
- 15 Στο σύνολο των περιστάσεων της υπό κρίση υπόθεσης είναι αναγκαίο να ληφθεί υπόψη ένα ακόμη ζήτημα. Η διάταξη της 26ης Ιανουαρίου 2022 περί καθορισμού της σύνθεσης του δικαστικού σχηματισμού στην υπόθεση III CZP 1/22 εκδόθηκε από μονομελές τμήμα αποτελούμενο από τη δικαστή MB, υπό την ιδιότητά της ως προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου, διευθύνουσας τις εργασίες του πολιτικού τμήματος. Δεδομένου ότι η δικαστής MB διορίστηκε σε θέση δικαστή στο Ανώτατο Δικαστήριο υπό τις ίδιες περιστάσεις όπως και ο δικαστής BD, οι περιστάσεις που δικαιολογούν την εκ του νόμου εξαίρεση των JK, RX, KS και CV ισχύουν καθόλα και για τη δικαστή MB. Ομοίως, οι αμφιβολίες ως προς τη νομική υπόσταση της διάταξης της 8ης Μαρτίου 2019, οι οποίες αποτελούν το αντικείμενο του νομικού ζητήματος στην υπόθεση III CZP 1/22, αφορούν επίσης ρητώς το ζήτημα της νομικής υπόστασης της διάταξης της 26ης Ιανουαρίου 2022.
- 16 Η ενδεχόμενη διαπίστωση ότι η διάταξη της 26ης Ιανουαρίου 2022 είναι νομικώς ανυπόστατη δεν ασκεί επιρροή στην ιδιότητα του δικαστή Karol Weitz ως εισηγητή δικαστή και μέλους του δικάζοντος σχηματισμού στην υπόθεση III CZP 1/22. Εάν γίνει δεκτή η ανωτέρω υπόθεση, ο δικαστής Karol Weitz παραμένει εισηγητής δικαστής και μέλος του δικάζοντος σχηματισμού δυνάμει της διάταξης του 2019 με την οποία ο τότε πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου που διηύθυνε τις εργασίες του πολιτικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου είχε ορίσει τον αρχικό σχηματισμό στην υπόθεση III CZP 25/19. Η διάταξη αυτή ουδέποτε απώλεσε το κύρος της. Δεν επηρεάστηκε από τη διάταξη της 26ης Ιανουαρίου 2022. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο αν υποτεθεί ότι η διάταξη της 26ης Ιανουαρίου 2022 είναι νομικώς ανυπόστατη.
- 17 Σύμφωνα με τον Κανονισμό Διαδικασίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου, η εξουσία ορισμού των συνεδριάσεων στις διάφορες υποθέσεις ανήκει, κατ' αρχήν, στον εισηγητή δικαστή (άρθρο 84, παράγραφοι 1 και 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου). Αρχικώς, το δικαίωμα ορισμού των συνεδριάσεων το είχε ο εισηγητής δικαστής. Εν συνεχεία, καθόσον οι δικαστές-εισηγητές άρχισαν να αρνούνται να ορίζουν συνεδριάσεις σε υποθέσεις οι οποίες είχαν ανατεθεί σε αποκαλούμενους μικτούς σχηματισμούς, δηλαδή σχηματισμούς με τη συμμετοχή δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου διορισθέντων κατόπιν πρότασης του KRS, όπως συγκροτήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου της 8ης Δεκεμβρίου 2017, ήτοι σχηματισμούς οι οποίοι, υπό το πρίσμα της νομολογίας του ΕΔΔΑ και του Ανωτάτου Δικαστηρίου, δεν πληρούσαν τα κριτήρια του δικαίου της Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ) περί ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου το οποίο έχει συσταθεί νομίμως (βλ. μεταξύ άλλων, αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 22ας Ιουλίου 2021, αριθ. 43447/19, Reczkowicz κατά Πολωνίας, ιδίως σκέψεις 227-284, της

8ης Νοεμβρίου 2021, αριθ. 49868/19 και 57511/19, Dolińska- Ficek και Ozimek κατά Πολωνίας, ιδίως σκέψεις 290 έως 320, 340 έως 350, 353 έως 357, 368, και της 3ης Φεβρουαρίου 2022, αριθ. 1469/20, Advance Pharma Sp. z o.o. κατά Πολωνίας, ιδίως σκέψεις 313 έως 321, 336 έως 346, 349 έως 351, 352 έως 353, 364, καθώς και αποφάσεις του Δικαστηρίου της 26ης Μαρτίου 2020, C-542/18 RX-II και C-543/18 RX-II, Erik Simpson κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και HG κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκέψεις 72 επ., της 6ης Οκτωβρίου 2021, C-487/19, W.Ż., σκέψεις 123 επ., και της 29ης Μαρτίου 2022, C-132/20, BN, DM, EN κατά Getin Noble Bank S.A., σκέψεις 116 επ.), ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας τροποποίησε τον Κανονισμό Διαδικασίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου κατά τρόπο ώστε πλέον η συνεδρίαση σε μια υπόθεση, αν δεν οριστεί από τον εισηγητή δικαστή, να είναι δυνατόν να οριστεί παρά τη θέληση του τελευταίου από τον Πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου ο οποίος διευθύνει τις εργασίες του αρμόδιου τμήματος ή τον πρόεδρο του τμήματος στην αρμοδιότητα του οποίου υπάγεται η υπόθεση (άρθρο 84, παράγραφος 3 του Κανονισμού Διαδικασίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου). Στην υπόθεση III CZP 1/22, ο εισηγητής δικαστής Karol Weitz, υπονομεύοντας τη νομιμότητα και τον τρόπο καθορισμού της σύνθεσης με τη διάταξη της 26ης Ιανουαρίου 2022, ουδέποτε όρισε συνεδρίαση με τη σύνθεση που καθόριζε η εν λόγω διάταξη, τούτο δε παρά το γεγονός ότι ο πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου που διηύθυνε τις εργασίες του πολιτικού τμήματος συμπεριέλαβε τις συνεδριάσεις της υπόθεσης αυτής στον προγραμματισμό των συνεδριάσεων του συγκεκριμένου τμήματος. Σε αρκετές περιπτώσεις, τις συνεδριάσεις στην υπόθεση αυτή όριζαν, κάνοντας χρήση της προαναφερθείσας εξουσίας, ο νυν πρόεδρος του τμήματος III του πολιτικού τμήματος, ο δικαστής GC που διορίστηκε στη θέση δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου υπό τις ίδιες συνθήκες όπως και ο BD, ή η δικαστής MB υπό την ιδιότητά της ως πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου, διευθύνουσα τις εργασίες του πολιτικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Οι κατ' αυτόν τον τρόπο οριζόμενες συνεδριάσεις ματαιώνονταν λόγω δικαιολογημένης απουσίας του εισηγητή δικαστή ή άλλου μέλους του δικάζοντος σχηματισμού. Ο ορισμός των συνεδριάσεων κάθε φορά με την προαναφερθείσα εναλλακτική διαδικασία ήταν μια προσπάθεια να υποχρεωθεί διοικητικά ο εισηγητής δικαστής να αποφανθεί στο πλαίσιο του σχηματισμού της μικτής σύνθεσης που όριζε η διάταξη της 26ης Ιανουαρίου 2022.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 18 Η απάντηση του Δικαστηρίου στο προδικαστικό ερώτημα αποτελεί προϋπόθεση για να κριθεί το ζήτημα αν ο δικαστικός σχηματισμός που ορίστηκε στην υπόθεση III CZP 1/22 είναι νόμιμος και έχει οριστεί εγκύρως, καθώς και το ζήτημα του τρόπου ορισμού του καθώς και του προσώπου που πρέπει και μπορεί να προβεί σε αυτόν. Αν το Δικαστήριο κρίνει ότι οι δικαστές JK, RX, KS και CV δεν μπορούν να είναι μέλη του δικαστικού σχηματισμού στην υπόθεση III CZP 1/22 και ότι η δικαστής MB ή οποιοσδήποτε δικαστής του Ανωτάτου Δικαστηρίου διορισθεί στη θέση του υπό τις περιστάσεις που περιγράφονται στο προδικαστικό ερώτημα δεν μπορεί να προβεί σε οποιαδήποτε ενέργεια ισοδύναμη με λήψη

απόφασης στην υπόθεση III CZP 1/22, συμπεριλαμβανομένης της έκδοσης διατάξεων περί ορισμού δικαστικού σχηματισμού ή ημερομηνίας συνεδρίασης, και ότι, κατά συνέπεια, οι αποφάσεις που έλαβαν συναφώς οι εν λόγω δικαστές στην υπόθεση αυτή δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα, όπως και ότι, ως εκ τούτου, τη διάταξη περί καθορισμού της σύνθεσης στην υπόθεση III CZP 1/22 μπορεί να εκδώσει, χωρίς να λάβει υπόψη τις διατάξεις του εθνικού δικαίου που απονέμουν σχετικές αρμοδιότητες στον πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου που διευθύνει τις εργασίες του πολιτικού τμήματος, ο εισηγητής δικαστής στην υπόθεση III CZP 1/22, του οποίου ο διορισμός σε θέση δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου δεν πάσχει από τα ως άνω ελαττώματα, τότε ο δικαστής αυτός θα εκδώσει διάταξη περί ορισμού δικαστικού σχηματισμού στην υπόθεση III CZP 1/22 και θα ορίσει την ημερομηνία της συνεδρίασης για την εξέταση της υπόθεσης, πράγμα που θα ανοίξει το δρόμο για την έκδοση απόφασης του Ανωτάτου Δικαστηρίου που θα επιλύει το επίμαχο νομικό ζήτημα της υπόθεσης εφαρμόζοντας την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης που δέχτηκε το Δικαστήριο με την απόφαση W.Ż. Επομένως, με τον τρόπο αυτό θα περατωθεί η διαδικασία στην υπόθεση III CZP 1/22 και στην υπόθεση III CO 121/18, η οποία αποτελεί τη βάση της πρώτης.

- 19 Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί Ένωση δικαίου, στην έννομη τάξη της οποίας τα καθήκοντα εξασφάλισης δικαστικού ελέγχου έχουν ανατεθεί όχι μόνον στο Δικαστήριο αλλά και στα δικαστήρια των κρατών μελών. Τα κράτη αυτά πρέπει να θεσπίζουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίζεται ο σεβασμός του δικαιώματος των ιδιωτών σε αποτελεσματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η αρχή της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας των δικαιωμάτων που οι πολίτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και απορρέει από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, αποτελεί γενική αρχή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ίδια η ύπαρξη αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου, ο οποίος αποσκοπεί στη διασφάλιση της τήρησης των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ύπαρξη κράτους δικαίου. Κάθε κράτος μέλος οφείλει να διασφαλίζει ότι τα όργανα που εντάσσονται, ως «δικαστήρια», κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης, στο εθνικό σύστημα ενδίκων μέσων στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο αυτό ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας [αποφάσεις της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψεις 33 έως 37 της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, σκέψεις 49 έως 52 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία)].

20. Κατά την εκτίμηση του ζητήματος κατά πόσον ένα όργανο πληροί τις προϋποθέσεις για να θεωρηθεί «δικαστήριο» κατά την έννοια του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, πρέπει να λαμβάνονται ιδίως υπόψη τα ακόλουθα κριτήρια: η νομική βάση της δράσης του οργάνου, η ανεξαρτησία του και τα πρόσωπα που αποφαίνονται ως δικαστές σε αυτό [αποφάσεις της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16,

EU:C:2018:117, σκέψεις 38, 42 και 43· της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, σκέψη 53]. Τούτο συμπίπτει απολύτως με τα κριτήρια της έννοιας «δικαστήριο» κατά το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο του Χάρτη στο πλαίσιο του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής και πρόσβασης σε αμερόληπτο δικαστήριο [αποφάσεις της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψη 41· της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality (Ελλείψεις του δικαστικού συστήματος), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, σκέψη 53· της 23ης Ιανουαρίου 2018, FV κατά Συμβουλίου, T-639/16 P, EU:T:2018:22, σκέψη 67). Τα ανωτέρω αντιστοιχούν επίσης στο κριτήριο του ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου, νομίμως λειτουργούντος, που θεσπίζει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ (βλ., επ' αυτού, το άρθρο 52, παράγραφοι 3 και 7 του Χάρτη και το άρθρο 6, παράγραφος 3, ΣΕΕ).

21. Η συνάφεια της υπόθεσης III CZP 1/22 με το δίκαιο της Ένωσης είναι προφανής. Πρώτον, στην υπόθεση αυτή, το επταμελές τμήμα του Ανωτάτου Δικαστηρίου καλείται να επιλύσει ένα νομικό ζήτημα εφαρμόζοντας την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης την οποία δέχτηκε το Δικαστήριο με την απόφαση W.Ż. και, πράττοντας τούτο, να εκτελέσει την εν λόγω απόφαση. Είναι, επομένως, αναγκαίο να εξεταστεί αν η σύνθεση του Ανωτάτου Δικαστηρίου που προβλέπεται στη διάταξη της 26ης Ιανουαρίου 2022 είναι νόμιμη και έχει οριστεί εγκύρως και αν, ως εκ τούτου, μπορεί να εκτελέσει την απόφαση W.Ż. Δεύτερον, οι περιστάσεις της υπόθεσης III CZP 1/22 καταδεικνύουν με ποιον τρόπο διαταράσσεται η δικαιοδοτική λειτουργία του πολιτικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου και του ίδιου του Ανωτάτου Δικαστηρίου σε μια κατάσταση κατά την οποία στη σύνθεση του δικαστηρίου αυτού ασκούν δικαιοδοτικά καθήκοντα ή κατέχουν διευθυντικές θέσεις δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου διορισθέντες στις θέσεις τους κατόπιν παράτυπης διαδικασίας, υπενθυμίζεται δε ότι στο πλαίσιο της λειτουργίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου και του πολιτικού του τμήματος ανακύπτουν πολύ συχνά υποθέσεις στις οποίες εγείρονται ζητήματα ερμηνείας και εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, γεγονός που καθιστά αναγκαίο να κριθεί κατά πόσον η κατά τα ανωτέρω λειτουργία του Ανωτάτου Δικαστηρίου και του πολιτικού του τμήματος συνάδει με τα κριτήρια του δικαίου της Ένωσης και της ΕΣΔΑ.

22. Η άσκηση των δικαιοδοτικών λειτουργιών του Ανωτάτου Δικαστηρίου σε πραγματικό και νομικό επίπεδο εξαρτάται από την άσκηση των αρμοδιοτήτων εκ μέρους των δικαστών του δικαστηρίου αυτού που εκπληρώνουν διάφορα διευθυντικά καθήκοντα στο Ανώτατο Δικαστήριο ή είναι μέλη των οργάνων του δικαστηρίου αυτού, γεγονός που μπορεί να επηρεάσει σημαντικά την ανεξαρτησία των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Για παράδειγμα, ο πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ο οποίος διευθύνει τις εργασίες συγκεκριμένου τμήματος, έχει την εξουσία να ορίζει τους δικαστικούς σχηματισμούς στις επιμέρους υποθέσεις και, σε ορισμένες περιπτώσεις, να ορίζει τις συνεδριάσεις των υποθέσεων αυτών αντί του εισηγητή δικαστή. Πρόκειται για μέσα χρησιμοποιούμενα προκειμένου να εξαναγκαστούν οι δικαστές του

Ανωτάτου Δικαστηρίου των οποίων ο διορισμός στη θέση δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου δεν πάσχει από τα προαναφερθέντα ελαττώματα να αποφανθούν σε σχηματισμούς με τη συμμετοχή δικαστών διορισθέντων στη θέση δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου κατόπιν παράτυπης διαδικασίας. Επιπλέον, ο πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου ο οποίος διευθύνει τις εργασίες συγκεκριμένου τμήματος, ως προϊστάμενος όλων των διοικητικών και δικαστικών υπαλλήλων που απασχολούνται στο τμήμα αυτό μπορεί και επηρεάζει και επηρεάζεται πράγματι την προδιάθεση ή την ικανότητα των εν λόγω υπαλλήλων να εκτελούν τις οδηγίες και τις εντολές μεμονωμένων δικαστών. Υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης, πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι ο πρώτος πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου διαθέτει ευρείες διοικητικές και οργανωτικές εξουσίες. Συγκεκριμένα, διευθύνει τις εργασίες του Ανωτάτου Δικαστηρίου και είναι προϊστάμενος όλων των δικαστικών και διοικητικών υπαλλήλων του Ανωτάτου Δικαστηρίου, με αποτέλεσμα να ασκεί καθοριστική επιρροή στην κυκλοφορία των εγγράφων εντός του Ανωτάτου Δικαστηρίου και στην πρόσβαση των δικαστών του δικαστηρίου αυτού στις δικογραφίες. Δυνάμει του Κανονισμού Διαδικασίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ο πρώτος πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου είναι πρόεδρος κάθε πολυμελούς σύνθεσης δικαστικού σχηματισμού του Ανωτάτου Δικαστηρίου στον οποίο συμμετέχει και, δυνάμει του νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, μπορεί να ζητήσει από τον υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών του Ανωτάτου Δικαστηρίου να κινήσει πειθαρχική διαδικασία κατά οποιουδήποτε δικαστή του εν λόγω δικαστηρίου. Τούτο σημαίνει ότι η επιρροή του πρώτου προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην άσκηση των δικαιοδοτικών καθηκόντων των επιμέρους δικαστών του δικαστηρίου αυτού μπορεί να είναι και είναι πράγματι σημαντική, όπως καταδεικνύουν οι περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης. Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι σημαντικές λειτουργίες στην καθημερινή λειτουργία του Ανωτάτου Δικαστηρίου επιτελούνται από την Ολομέλειά του, καθώς αυτή έχει ευρείες εξουσίες γνωμοδότησης και λήψης αποφάσεων (για παράδειγμα, εξουσία επιλογής του υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών του Ανωτάτου Δικαστηρίου και εξουσία υποβολής αιτήσεως για την κίνηση πειθαρχικών διαδικασιών κατά δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου). Επί του παρόντος, η Ολομέλεια αποτελείται ως επί το πλείστον από δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου οι οποίοι έχουν διοριστεί στις θέσεις δικαστών του εν λόγω δικαστηρίου κατόπιν παράτυπης διαδικασίας και, επιπλέον, στις 12 Ιανουαρίου 2024 θα διεξαχθούν εκλογές για την ανάδειξη νέων μελών της Ολομέλειας, στην οποία πιθανότατα θα κυριαρχήσουν οι εν λόγω δικαστές.

23. Στη νομολογία του ΕΔΔΑ και του Ανωτάτου Δικαστηρίου έχει ήδη παγιωθεί η θέση ότι η εξέταση μιας υπόθεσης από δικαστικό σχηματισμό του Ανωτάτου Δικαστηρίου στη σύνθεση του οποίου μετέχουν δικαστές διορισθέντες στο Ανώτατο Δικαστήριο κατόπιν πρότασης του KRS που έχει συγκροτηθεί σύμφωνα με τη διαδικασία η οποία προβλέπεται στις διατάξεις του νόμου της 8ης Δεκεμβρίου 2017 προσβάλλει το δικαίωμα του διαδίκου να εκδικαστεί η υπόθεσή του από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, νομίμως λειτουργούντος, κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ (βλ. ιδίως τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 22ας Ιουλίου 2021, αριθ. 43447/19, στην υπόθεση Reczkowicz κατά

Πολωνίας, ιδίως σκέψεις 227 έως 284· της 8ης Νοεμβρίου 2021, αριθ. 49868/19 και 57511/19, στην υπόθεση Dolińska-Ficek και Ozimek κατά Πολωνίας, ιδίως σκέψεις 290 έως 320, 340 έως 350, 353 έως 357, 368· της 3ης Φεβρουαρίου 2022, αριθ. 1469/20, στην υπόθεση Advance Pharma Sp. z o.o. κατά Πολωνίας, καθώς και την από κοινού απόφαση που εξέδωσαν στις 23 Ιανουαρίου 2020 τα τρία τμήματα του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ήτοι το πολιτικό, το ποινικό και το τμήμα εργατικών διαφορών και διαφορών κοινωνικής ασφάλισης, στην υπόθεση BSA 1-4110-1/20). Τούτο σημαίνει ότι καμία σύνθεση του Ανώτατου Δικαστηρίου με τη συμμετοχή δικαστών διορισθέντων κατόπιν παράτυπης διαδικασίας δεν πληροί το κριτήριο περί ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου που έχει συσταθεί νομίμως, κατά την έννοια της ΕΣΔΑ και του δικαίου της Ένωσης.

24. Είναι παράδοξο το γεγονός ότι, μολονότι κανένας δικαστικός σχηματισμός στη σύνθεση του οποίου μετέχουν δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου διορισθέντες σε θέση δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου κατόπιν παράτυπης διαδικασίας δεν πληροί το προαναφερθέν κριτήριο, εντούτοις επί του παρόντος σχεδόν όλα τα σημαντικότερα διευθυντικά καθήκοντα στο Ανώτατο Δικαστήριο ασκούνται από δικαστές διορισθέντες με τέτοια διαδικασία, οι οποίοι είναι εκτός των άλλων και μέλη της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου, διατηρώντας κατά τον τρόπο αυτό σημαντική επιρροή στην άσκηση των δικαιοδοτικών λειτουργιών του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Κατά την εκτίμηση του Ανωτάτου Δικαστηρίου, αυτή η παράδοξη, σχεδόν παθολογική κατάσταση αντιβαίνει σαφώς και προδήλως στα άρθρα 2, 6, παράγραφοι 1 και 3, και 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ καθώς και στο άρθρο 267 ΣΛΕΕ.

- 20 Για τους λόγους αυτούς και λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης, το Ανώτατο Δικαστήριο αποφάνθηκε όπως ορίζεται στο διατακτικό.